LOCUS prostorske informacijske rešitve d.o.o.
Ljubljanska cesta 76 I 1230 Domžale

PREVELIKE HIŠE, PREMALO STANOVANJ

Prostorski pogoji za aktivacijo skritega stanovanjskega fonda

Leon Kobetič, univ. dipl. inž. grad.

Portorož, november 2026

LOCUS

Ključno vprašanje

Ali znamo iz presežnih kvadratnih metrov ustvariti legalna, samostojna in tržno uporabna stanovanja?

Ključna teza

Stanovanjska politika ni samo gradnja novega stanovansjkega fonda

Del stanovanjskega primanjkljaja lahko rešujemo znotraj že zgrajenega prostora.

NOVOGRADNJA

nova zemljišča
novi objekti

PRENOVA

obnova kakovosti
obstoječih stanovanj

PREOBLIKOVANJE

1 velika hiša
→ 2 ali 3 stanovanja

Ne aktiviramo “sob”. Ustvarjamo stanovanja: dovoljena, varna, dostopna in po možnosti etažirana.

Slovenija ima izrazito “hišno” stanovanjsko strukturo

To je razlog, da je potencial velik, hkrati pa razpršen med zasebnimi lastniki.

885.000
stanovanj skupaj

60 %
naseljenih stanovanj v eno- ali dvostanovanjskih hišah

2/3
prebivalcev Slovenije živi v teh hišah

> 90 %
vseh stanovanj v lasti fizičnih oseb

165.600 do toliko stanovanj je bilo leta 2021 evidentiranih kot nenaseljenih

Toda: administrativna “nenaseljenost” ni isto kot dejanska praznost.

Skriti fond

so predvsem zasedene, vendar podzasedene velike hiše, v katerih živi eno- ali dvočlansko gospodinjstvo.

Vir: SURS, Stanovanja, stanje 1. 1. 2021.

Prazna hiša in podzasedena hiša nista isti problem

PRAZNA HIŠA

0 stanovalcev

Ključno vprašanje:
Kako jo vrniti na trg?

Orodja:
- evidenca praznosti
- davek / sankcija
- subvencija prenove
- javni najem ali upravljanje

PODZASEDENA HIŠA

1–2 stanovalca v 180–300 m^2

Ključno vprašanje:
Kako iz nje ustvariti dodatno stanovanje, ne da bi moral lastnik zapustiti dom?

Orodja:
- prostorska dopustnost
- tehnična pomoč
- financiranje preureditve
- etažiranje

Za našo temo je pomembnejši drugi stolpec

Tipičen primer: veliko prostora, samo eno stanovanje

Hiša je formalno zasedena, zato v statistikah ni nujno prepoznana kot rezerva.

240 m²	P + 1 + M
2 osebi	starejše gospodinjstvo
2 etaži	pretežno brez vsakodnevne rabe
1 enota	pravna in funkcionalna realnost

Potencial obstaja šele, ko je preureditev dovoljena, tehnično izvedljiva in ekonomsko smiselna.

Ciljna slika: ista hiša, tri samostojna stanovanja

A • Pritličje

dostopno stanovanje za obstoječa lastnika

B • Nadstropje

samostojno najemno ali družinsko stanovanje

C • Mansarda

samostojna enota za najem, prodajo ali prenos

1 parcela • 1 stavbni volumen • 3 gospodinjstva

Kje se dober namen ustavi?

Ovire niso v eni zakonodaji, temveč v zaporedju medsebojno odvisnih odločitev.

1	**OPN / OPPN**	Ali so 2–3 stanovanja sploh dopustna?
2	**Gradbeno dovoljenje**	Rekonstrukcija, sprememba rabe, skladnost?
3	**Tehnični pogoji**	Požar, konstrukcija, zvok, svetloba, dostopnost
4	**Infrastruktura**	Priključki, odpadki, parkiranje, dostop
5	**Kataster in etažiranje**	Ali je mogoče enote pravno ločiti?
6	**Financiranje in trg**	Ali se investicija lastniku splača?

Ena sama “rdeča luč” ustavi celoten projekt.

Kako prostorski akt danes obravnava preureditev?

Ista stavba lahko ohrani skoraj enak volumen, formalno pa postane povsem drug primer.

DANES

ENA STANOVANJSKA ENOTA

250 m²	obstoječe stavbe
1 gospodinjstvo	lahko tudi 5–6 oseb
2–4 vozila	brez spremembe tipologije
isti volumen	obstoječi priključki

PO PREUREDITVI

TRI STANOVANJSKE ENOTE

isti volumen	ali le minimalna sprememba
3 gospodinjstva	npr. skupaj 5–6 oseb
3–6 vozil	odvisno od strukture in lokacije
nov pravni status	dostopi, priključki, etažiranje

Kateri prostorski vpliv se je dejansko spremenil?

Intenzivnost rabe • promet • komunala • bivalna kakovost • podoba naselja

Od normiranja tipologije k presoji dejanskih vplivov

Za obstoječe hiše potrebujemo režim, ki bo prenovo omogočal z jasnimi varovalkami in ne preprosto avtomatičnega prenosa vseh pogojev novogradnje.

DANES: PREDPISUJEMO KATEGORIJO

- največ 1 ali 2 stanovanji v stavbi
- fiksno število parkirnih mest na stanovanje
- enaki standardi ne glede na dostopnost lokacije
- pogosto enaka merila za novogradnjo in obstoječo hišo
- neenotne opredelitve in pogoji med občinami

PREDLOG: PRESOJAMO UČINKE

- nespremenjen ali minimalno povečan volumen
- zmogljivost cestne in komunalne infrastrukture
- dostopnost lokacije in dejanske potrebe po parkiranju
- bivalna kakovost novih enot in vpliv na sosede
- varovanje značaja naselja ter zunanjih površin

Število kuhinj samo po sebi ni prostorski vpliv. Pomembno je, kaj se v prostoru dejansko spremeni.

Parkiranje kot test razumnosti

Fiksni normativ lahko pri aktivaciji obstoječega fonda povzroči večjo prostorsko škodo kot dodatna stanovanja.

IZHODIŠČE

600 m² parcela

250 m² obstoječa hiša

3 stanovanjske enote

2 obstoječi parkirni mesti

FIKSNI NORMATIV

3 × 2 PM

= 6 parkirnih mest

- velik del vrta postane parkirišče
- slabša zelena in bivalna površina
- težave z dostopom in obračanjem
- projekt lahko postane neizvedljiv

LOKACIJSKO PRILAGOJEN NORMATIV

2 + 1 + 1 PM

= 4 parkirna mesta

- upošteva velikost in strukturo stanovanj
- upošteva javni prevoz in bližino storitev
- zahteva kakovostno kolesarsko parkiranje
- ohrani uporabni del vrta

Normativ mora varovati sosesko, ne pa avtomatično onemogočiti smiselne preureditve.

Ni vsaka velika hiša pravi kandidat

Aktivacijo moramo usmeriti tja, kjer prinaša stanovanja brez dodatnega razprševanja poselitve.

LOKACIJA	naselje z dejanskim stanovanjskim povpraševanjem
DOSTOPNOST	bližina storitev, javnega prevoza in delovnih mest
OBJEKT	dovolj površine, svetlobe in možnost ločenega dostopa
PARCELA	smiselna zunanja ureditev in obvladljiv prometni vpliv
LASTNIK	jasna motivacija in dolgoročen interes

Prednostna območja naj občina določi podatkovno: demografija + naselje + EUP + dostopnost + infrastruktura + parcela + velikost objektov + povpraševanje.

Kaj se lahko naučimo iz evropskih praks?

Ne en sam ukrep, temveč povezan paket.

IRSKA

Subvencija za prenovo praznih objektov: do 50.000 €, z dodatkom do 70.000 € za dereliktne objekte; višja pomoč pri ustvarjanju več enot.

WALES

Brezobrestna posojila “Houses into Homes” do 35.000 GBP na enoto, vezana na prodajo ali dolgoročni najem.

NIZOZEMSKA

Občine evidentirajo prazne nepremičnine, vključijo lastnika in določijo pot oziroma rok za njihovo ponovno uporabo.

NEMČIJA

Prilagajanje obstoječega fonda staranju in odprava ovir sta del stanovanjskih programov.

Skupni imenovalec: javni sektor zmanjšuje tveganje lastnika in olajša pot od neizkoriščenega prostora do novega stanovanja, ampak hkrati zahteva merljiv rezultat – uporabljeno stanovanje.

Predlog: slovenski paket “1 hiša → 2/3 stanovanja”

Pilotni program, ki združi prostorsko, tehnično, lastniško in finančno izvedljivost.

1	**PROSTORSKO OMOGOČANJE**	V prednostnih območjih je preureditev praviloma dopustna, če se ne povečuje bistveno volumen in so vplivi obvladani.
2	**ENOTNI MINIMALNI STANDARDI**	Jasni pogoji za dostop, požarno varnost, svetlobo, zvok, parkiranje in zunanje površine pri obstoječih stavbah.
3	**ONE-STOP-SHOP**	Občina ali stanovanjski sklad vodi lastnika od preveritve potenciala do dovoljenja, priključkov in etažiranja.
4	**BONUS ZA NOVO ENOTO**	Nepovratna pomoč ali ugodno posojilo, vezano na legalno ustvarjeno in uporabljeno stanovanje.
5	**LASTNIŠKA PROŽNOST**	Možnost oddaje, javnega najema, prenosa na otroka ali prodaje posamezne etažirane enote.

Finančne zneske je treba določiti s pilotom; načelo pa je jasno: javni denar plača rezultat, ne zgolj posega.

Kako bi pilot izvedli?

3 leta • 5–8 občin • različni tipi naselij • merljivi rezultati

0–6 mesecev

IDENTIFIKACIJA

prostorska analiza, javni poziv, pregled 100–200 hiš

→

6–12 mesecev

PRIPRAVA

tipske rešitve, pravna preveritev, projektiranje, dovoljenja

→

12–30 mesecev

IZVEDBA

prenove 20–40 hiš, nastanek 40–80 dodatnih enot

→

30–36 mesecev

EVALVACIJA

stroški/enoto, čas postopka, zasedenost, vplivi na sosesko

Ilustrativni obseg pilota, namenjen preverjanju postopkov in stroškov, ne nacionalni oceni potenciala.

Najprej moramo dokazati, da je mogoče postopek izvesti hitro, kakovostno in za lastnika dovolj varno.

Pet vprašanj, ki jih moramo rešiti skupaj

01 Kje naj bo preureditev v 2–3 stanovanja praviloma dopustna?

02 Katere standarde novogradnje lahko pri obstoječih hišah smiselno prilagodimo?

03 Kako urediti parkiranje in priključke brez nesorazmernih zahtev?

04 Kako povezati dovoljenje, kataster in etažiranje v razumljiv postopek?

05 **Kdo lastnika spremlja in kako javna pomoč kupi dejanski stanovanjski rezultat?**

Če želimo aktivirati skriti fond, moramo lastniku ponuditi izvedljivo pot, ne le teoretičnih rešitev.

LOCUS

Hvala.

Leon Kobetič, univ. dipl. inž. grad.

leon.kobetic@locus.si